

IJHE: CİLT / VOLUME 9, SAYI / ISSUE 20, S / P. 514 – 532.

Medya Unsurlarının Destinasyon Tanıtımına Etkisi: Sinop Tarihi Cezaevi Örneği

Büşra ŞENER¹

Öz: İnsanlarda yoğun duygular uyandıran filmler, televizyon dizileri, ünlü şahsiyetler ve edebi eserler insanları bir destinasyonu ziyaret etmeye ikna edebilir. Bu düşünceden hareketle, Sinop ilinde bulunan Sinop Tarihi Cezaevi'ni ziyaret eden kişilerin tercihlerinde yukarıdaki faktörlerin etkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, TripAdvisor web sitesinde destinasyonu daha önce ziyaret etmiş kişilerin yorumları incelenmiş ve film, dizi, ünlü kişiler ve edebi eserler hakkındaki yorumları değerlendirilmiştir. Araştırmada, Haziran 2023'te ilgili web sitesindeki 424 yorum incelenmiş ve veriler Nvivo analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, Sinop Tarihi Cezaevi'nin tanıtımında film, dizi, ünlü kişi ve edebi eserlerin etkili olduğunu ve yorumlarda bu unsurlara sıklıkla değinildiğini göstermektedir. Yorumlarda en çok Parmaklıklar Ardında dizisinin, Aldırma Gönül eserinin ve yazar olarak Sabahattin Ali'nin adının geçtiği tespit edilmiştir. Bu bulgulara ek olarak, ziyaretçilerin Sinop Tarihi Cezaevi'ni ziyaretleri sırasında karşılaştıkları olumsuz durumlar ve şikâyetler analiz edilmiş ve bazı çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sinop Tarihi Cezaevi, Destinasyon Tanıtımı, Film ve Diziler, Tanınmış Kişiler, Edebi Eserler.

The Effect of Media Elements on Destination Promotion: The Case of Sinop Historical Prison

Abstract: Films, television series, famous personalities and literary works that evoke intense emotions in people can persuade people to visit a destination. With this in mind, the aim is to determine whether the above factors have an influence on the preference of people visiting Sinop Historical Prison in Sinop Province. In this context, the comments of people who have already visited the destination on the TripAdvisor website were examined and their comments on films, TV series, famous people and literary works were evaluated. The research examined 424 reviews on the relevant website in June 2023 and analysed the data using the Nvivo analysis programme. The findings of the research show that movies, TV series, famous people and literary works are effective in promoting Sinop Historical Prison and these elements are frequently mentioned in the comments. It was found that the television series Parmaklıklar Ardında (Behind the Fences), the work Aldırma Goenuel (Do not Mind the Heart) and Sabahattin Ali as an author were mentioned most frequently in the comments. In addition to these findings, negative situations and complaints encountered by visitors during their visits to the Sinop Historical Prison were analysed and some proposed solutions were presented.

Key words: Sinop Historical Prison, Destination Promotion, Movies and TV Series, Famous People, Literary Works.

¹ Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD., Kayseri/Türkiye, senerbusra@yahoo.com / ORCID: 0000-0001-6048-2206.

Makale Gönderilme Tarihi / Article Submission Date: 15-09-2023

Makale Kabul Tarihi / Article Acceptance Date: 29-10-2023

Araştırma Makalesi / Research Article

10.59304/ijhe.1361123

Giriş

Bireyler destinasyon hakkında anlatılan hikayelerden, destinasyonda çekilen filmlerden, dizilerden ve ünlü kişilerin orada yaşadığı deneyimlerden duygusal olarak etkilenebilmekte ve bir çekicilik unsuru oluşturarak destinasyona ziyaretçi çekmede önemli bir unsur olarak kullanılabilir (Nunes, 2022; Tuncer, 2018; Dionisio & Nisi, 2021). Sözelimi, bireyler kültürel değerleri, doğal güzellikleri ve tarihi değerleri görmek için film destinasyonlarına ziyaretler gerçekleştirebilmektedirler (Akdu & Akın, 2016). Buradan hareketle, Sinop Tarihi Cezaevi'nde çekilen filmlerin, dizilerin ve orada hapis yatmış ünlü yazar ve şairlerin bireylerde o destinasyonu ziyaret etmek için bir çekicilik oluşturabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, film ve diziler ile orada hapis yatmış ünlülerin Sinop Tarihi Cezaevi'nin tanıtılmasına ve pazarlamasına yönelik etkisini değerlendirmektedir. Sinop Tarihi Cezaevi'nin yer aldığı filmlerin, dizilerin, cezaevinde hapis yatmış ünlülerin ve cezaevinde yazılmış edebi eserlerin bir destinasyonda turizm çekiciliği oluşturmaya ve destinasyon tanıtımına nasıl bir katkısı olacağına yönelik bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Sinop Tarihi Cezaevi ve turizm üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde konu üzerine sınırlı sayıda çalışma yapıldığı (Ekren, 2022; Özçelik Bozkurt, 2021), genellikle hüzün turizmi için bir destinasyon olarak nitelendirildiği (Belli & Güneren Özdemir, 2018; Sezen Doğancılı & Civelek Oruç, 2016; Tekeli, Tekeli & Bozkurt, 2020) görülmektedir. Sinop Tarihi Cezaevi destinasyonunda çekilen filmler, diziler ve orada hapis yatmış ünlüler ile edebi eserlerin turizme etkisinin değerlendirilmemiş olması bu çalışmayı önemli ve özgün kılmaktadır. Bu durumun tespit edilmesi için doküman analizi tekniği ile orayı ziyaret etmiş kişilerin yorumları analiz edilmiştir.

Medya Unsurlarının Destinasyon Tanıtımına ve Pazarlamasına Etkisi

Bireylerin bir yeri ziyaret etme motivasyonunun birçok faktörden etkilenmesi sebebiyle bir destinasyonda yer alan birçok unsur destinasyon tanıtımını, çekiciliğini, imajını ve pazarlanmasını etkileyebilmektedir. Sözelimi, bireyler bir destinasyonu ziyaret ederken iş ile ilgili motivasyona, fiziksel ve fizyolojik motivasyona, kültürel, psikolojik ve kişisel eğitim motivasyonuna, sosyal, kişilerarası ve etnik motivasyona, eğlence ve zaman geçirme ile ilgili motivasyona ve dini motivasyona sahip olabilirler (Middleton & Clarke, 2008, s. 72-73). Bu bağlamda, destinasyonun sahip olduğu bütün unsurların potansiyel birer tanıtım, çekicilik, imaj ve pazarlanma kaynağı olabileceğini söylemek mümkündür.

Film ve diziler bir destinasyonu ziyaret etme niyeti için bir motivasyon kaynağı olabilmektedir (Nunes, 2022). Bireyler film ve dizilerde gördükleri mekânları ziyaret etmek isteyebilmektedirler (Busby & Klug, 2001). Bu kapsamda, film ve turizm arasında olumlu bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Filmler, bir destinasyona olan ilgiyi arttırmakta ve ziyareti olumlu yönde etkilemektedir (Shahi & Kaur, 2023). Başka bir ifadeyle, filmler ve diziler, ziyaretçilerin gözünde destinasyonun çekiciliğini artırmakta ve ziyaret etme ilgisini artırmaktadır (Bolan & Williams, 2008; Kim & Richardson, 2003; Sharma, 2017). Bir destinasyonda çekilen film ve diziler bireylerde destinasyona karşı ilgi oluşmasına, destinasyon farkındalığına ve destinasyon imajı yaratma hususlarında etkiye neden olmaktadır (Iwashita, 2008).

O'Connor, Flanagan ve Gilbert (2010) bir destinasyona yönelik ilginin oluşmasında en önemli motivasyon kaynaklarından birinin destinasyon imajı olduğunu ifade etmektedir. Film ve diziler, bir destinasyona yönelik imaj oluşturma aracı (Juškelytė, 2016) ve imaj oluşumunda önemli bir bilgi kaynağı (Ahmed & Ünüvar, 2022) olarak kullanılabilir. Ayrıca film ve diziler bir destinasyonun imajını olumlu yönde etkileyebilmekte ve dolayısıyla destinasyonu ziyaret etme isteğini güçlendirebilmektedir (Güzel & Aktaş, 2016). Filmlerin ve dizilerin destinasyonu ziyaret eden turist sayıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ve ziyaretçi sayısını arttırdığını söylemek mümkündür (Tkalec, Zilic & Recher, 2017; Tooke & Baker, 1996; Hudson & Ritchie, 2006, s. 389).

Benzer şekilde yazılı, görsel, işitsel, bilgisayar veya mobil oyun gibi unsurların bir arada bulunduğu transmedya hikayeciliğinin de destinasyon imajına katkı sağladığı ve marka yaratmaya destek olabileceği (Acar, 2018) ve etkileşimi artırarak pazarlamaya katkısı olabileceği (Ferreira, 2015) aynı zamanda turistlerin destinasyon ve yerel topluma yönelik ilgisini artırma potansiyelinin olduğunu (Dionisio & Nisi, 2021) ve ziyaretçi çekmede önemli bir unsur olabileceğini (Tuncer, 2018) söylemek mümkündür.

Bir destinasyona karşı ziyaret niyeti oluşturma ve o destinasyona bağlanma üzerinde etkisi olan bir diğer unsur ise ünlülerdir. Kişiler, ünlüler ile parasosyal ilişki kurabilmektedir. Parasosyal etkileşim/ilişki kavramı ilk olarak Horton ve Wohl tarafından (1956) kullanılmıştır. Parasosyal ilişki kavramı, radyo, sinema ve televizyon gibi medyada yer alan bir karakter ile karşılıklı bir iletişim kurar gibi seyircinin tek taraflı iletişim kurması olarak ifade edilmiştir (Horton & Wohl, 1956). Parasosyal ilişkinin birçok farklı türü bulunmaktadır. Sözelimi, bir ünlüye karşı duyulan romantik ve fiziksel ilişki, bir ünlüyü kahraman ve rol model, aile bireyi, arkadaş ve yoldaş, düşman ve kötü adam olarak görme, ünlü kişinin oynadığı role karşı üzüntü veya pişmanlık

duyma, ünlüye olan hayranlık ve sosyal deneyim gibi türlerinin olduğu ifade edilmektedir (Vonderohe, 2016). Bu kavram daha çok film ve dizi oyuncularına karşı geliştirilen karşılıksız bir iletişim türü olarak ifade edilmektedir ancak biyografik filmler ve belgeseller gibi yapımlar aracılığı ile şair ve yazarlar hakkında yapımların da kişilerde üzüntü veya pişmanlık duyma gibi duyguları canlandıracağı ve parasosyal ilişkiyi ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Zheng, Luo ve Shang (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, parasosyal ilişkilerin destinasyon tutumunu ve ziyaret niyetini olumlu yönde etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Guo ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırma sonucunda, parasosyal etkileşimin mekâna bağlılığı ve turizm davranış niyetini olumlu yönde etkilediği bulgulanmıştır.

Sinop Tarihi Cezaevi'nin Film ve Dizi ile Ünlü Çekiciliği Potansiyeli

Sinop 5.862 km² yüz ölçümüne sahip, Kastamonu, Çorum ve Samsun illerine komşu ve Karadeniz kıyısında yer alan bir ildir. Sinop sahip olduğu konum ve doğal ve yapay güzellikler ile turizm açısından önemli bir destinasyondur. Destinasyonda gerçekleştirilen turizm türlerine ve turizm türü ile ilgili mimari yapılara ve doğal alanlara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Sinop İlinin Turizm Olanakları

Turizm Türü	Mimari Yapılar ve Doğal Alanlar	
Kültür Turizmi	Sinop Arkeoloji Müzesi	Durakhan Kervansarayı
	Etnografya Müzesi	Balatlar Yapı Topluluğu
	Tarihi Cezaevi	Paşa Tabyası
	Sinop Kalesi	Salar Köyü Kaya Mezarı
	Boyabat Kalesi	Ambarkaya Kaya Mezarı
	Yakup Ağa Konağı	Terelek Kaya Mezarı
İnanç Turizmi	Alaaddin Camii	Seyit Bilal Türbesi
	Cezayirli Ali Paşa Camii	Çeçe Sultan Türbesi
	Fetih Baba Mescidi	Sultan Hatun Türbesi
	Hacı Ömer	Hatunlar Türbesi
	(Tersane/İskele/Gümrük) Camii	Yesari Baba Türbesi
	Kaleyazısı (Mehmed Ağa)	İsfendiyaroğulları (Candaroğulları)
	Camii	Türbesi
	Kefevi Camii	Yeşil Türbe
	Meydankapı (Süleymaniye)	Tayboğa Türbesi
	Camii	
Saray Mescidi		
Pervane Medresesi		
Deniz Turizmi	Bahçeler Mevkii	Karakum
	Akliman	Mobil Korucuk Köyü Mevkileri
	Sarıkum	Hamsilos Koyu
Yayla Turizmi	Gürfindık Bozarmut Yaylası	Buzluk Yaylası-Durağan
	Kurugöl Yaylası-Türkeli	Dıranaz Soğuksu Mevkii
	Akgöl Yaylası-Ayancık	
Mağara Turizmi	İnaltı Mağarası	Ağcaçal Mağarası
	Buzluk Mağarası	
Kamp ve Karavan Turizmi	Bahçeler Mevkii	Yuvam Kampı
	Orman Kampı	
Kruvaziyer Turizmi	Medcruise Ağı'na üyedir.	

Kaynak: <https://sinop.ktb.gov.tr> adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü web sitesindeki bilgiler ışığında Sinop ilinin merkezinde ve ilçelerinde yer alan kamu misafirhanelerinin, turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinin ve turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinin sayılarına, oda kapasitelerine ve yatak sayılarına yönelik bilgilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sinop İlindeki Konaklama İşletmelerine Yönelik Bilgiler

İşletme Türü	Konum	İşletme Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Kamu Misafirhanesi	Merkez	11	274	754
	Ayancık	1	21	60
	Boyabat	2	20	43
	Durağan	2	15	28
	Türkeli	1	10	20
Turizm Belgeli İşletme	Merkez	8	300	624
	Gerze	1	32	80
	Güzelkent	1	14	36
	Boyabat	2	54	85
	Saraydüzü	1	16	34
Basit Konaklama Belgeli	Merkez	76	1074	2858
	Ayancık	5	73	174
	Boyabat	4	80	155
	Durağan	1	8	20
	Gerze	5	90	273
	Türkeli	3	27	48

Kaynak: <https://sinop.ktb.gov.tr> adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Sinop Tarihi Cezaevi yapısı ve konumu itibariyle adını sıklıkla “Anadolu'nun Alkatrazı” olarak duyurmaktadır, yapım zamanı Helenistik dönemdir ancak 1560'lı yıllarda cezaevi olarak kullanılmaya başlanmıştır, iç kalenin resmi olarak cezaevi olarak kullanılması ise 1887 yılına dayanmaktadır ve 1999 yılında kapatılarak müzeye dönüştürülmüştür (<https://muze.gov.tr>). Anadolu'nun Alkatrazı olarak anılmasının sebebi ise tıpkı Alkatraz'da olduğu gibi buradan da kaçışın zor ve hatta imkânsız olmasıdır. Sinop Tarihi Cezaevi etrafı 18 metre yükseklikte sur duvarı ve 22 metrelik 11 burç ile çevrili U plana sahip bir yapıdadır, Birinci (kuzey) ve ikinci (orta) kısımlar 2 katlı, üçüncü (güney) kısım zemin +2 kat olmak üzere üç kısımdan oluşan yapıda 28 koğuş bulunmaktadır (<https://sinop.ktb.gov.tr>). Sinop Tarihi Cezaevi'nde birçok film ve dizi çekilmiştir. Bu film ve dizilere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Sinop Tarihi Cezaevinde Çekilen Film ve Diziler

Filmler	Diziler
Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz	Köpek
Pardon	Parmaklıklar Ardında
Bizim Hikâye	Esir Şehrin Gözyaşları
Fırar	Tatar Ramazan

Sabahattin Ali, Refik Halit Karay, Mustafa Suphi, Ahmet Bedevi Kuran, Hüseyin Hilmi, Refi Cevat, Kerim Korcan, Zekeriya Sertel, Burhan Felek'in Sinop Tarihi Cezaevi'nde hapis yattığı bilinmekte ancak Nazım Hikmet ve Necip Fazıl Kısakürek'in kesin olmamakla birlikte hapis yattığı söylenmektedir. Sabahattin Ali'nin bir eseri olan “Aldırma Gönül” şiiri orada yazılmıştır. Evliya Çelebi'nin eseri olan Seyahatname 'de de Sinop Tarihi Cezaevi

anlatılmaktadır. Zülfü Livaneli tarafından bestelenen “Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz” isimli anonim eserin orada yazıldığı söylenmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi yöntemi kullanılmış ve tümevarımcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Doküman analizi, “yazılı belgelerin içeriğinin titiz ve sistematik bir şekilde analiz edilmesine yönelik bir araştırma yöntemidir” (Wach & Ward, 2013 s. 1). Bu araştırma, medya unsurlarının Sinop Tarihi Cezaevi’ne yapılan ziyarete olan etkisini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir.

AS₁: Sinop Tarihi Cezaevi’ni ziyaret eden katılımcılar filmleri, dizileri, ünlü kişileri ve edebi eserleri bir tanıtım unsuru olarak değerlendirmekte midir?

AS₂: Sinop Tarihi Cezaevi’ni ziyaret eden katılımcılar yaptıkları yorumlarda film, dizi, ünlü kişiler ve edebi eserlerden sıklıkla bahsetmekte midir?

Belirlenen amaç ve araştırma sorularına ulaşılabilmesi için Sinop Tarihi Cezaevi’ni ziyaret edenlerin TripAdvisor web sitesinde yaptıkları yorumlar incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise ilgili sitede bulunan 424 yorum oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri 2023 yılının Haziran ayında toplanmış ve Nvivo analiz programı ile analiz gerçekleştirilmiştir. Yorumların farklı kişiler tarafından yapılmış olması nedeniyle bütünlüğü sağlamak amacıyla birbiriyle benzer kelimeler ortak bir kod ile kodlanmıştır. Kodlama yapılırken yalnızca kelimeler değil, kelimelerin kullanım amaçları da göz önünde bulundurulmuş, mecaz, kinaye gibi durumlar dikkate alınarak kodlanmıştır. Analiz sonrasında yorumlar “tanınmış kişiler hakkında”, “şikâyetler hakkında”, “eserler hakkında”, “filmler ve diziler hakkında”, “hissedilen duygular hakkında”, “turizm türleri hakkında”, “yapısal özellikler hakkında”, “ziyareti tavsiye etme durumu hakkında”, “geçmiş hakkında”, “çekicilikler hakkında” ve “benzer destinasyonlar hakkında” olmak üzere 11 kategoride toplanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde yorumların, puan, dil, kategori ile kodlar ve yorum sayıları açısından analizi sonrasında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Yorumların Yıldız Sayısına Göre Dağılımı

Yıldız Sayısı	Yorum Sayısı	n
Beş Yıldız	185	424
Dört Yıldız	139	424
Üç Yıldız	73	424
İki Yıldız	19	424
Bir Yıldız	8	424

Tablo 4'te yer alan yorum puanlamaları incelendiğinde, toplam 424 yorum yapıldığı görülmüştür. Bu yorumlar memnuniyet düzeyine göre incelendiğinde beş yıldız (mükemmel) 185 yorum, dört yıldız (çok iyi) 139 yorum, üç yıldız (orta) 73 yorum, iki yıldız (kötü) 19 yorum, bir yıldız (berbat) 8 yorum yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum ziyaretçilerin genel olarak Sinop Tarihi Cezaevi destinasyonunu ziyaretten memnun olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 5. Yorumların Dile Göre Dağılımı

Kullanılan Dil	Yorum Sayısı	n
Türkçe	376	424
İngilizce	41	424
Japonca	2	424
Felemenkçe	2	424
Almanca	1	424
Yunanca	1	424
İspanyolca	1	424

Sinop Tarihi Cezaevi yorumları kullanılan dil bakımından incelendiğinde (Tablo 5), yorumların büyük bir kısmının Türkçe (%88,7) olduğu görülse de yabancı dilde yorumların da (%11,3) azımsanmayacak düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Yabancı dildeki yorumların genelini ise İngilizce yorumların (%9,7) oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 6. Kod Analizi

Temalar		Kodlar ve Yorum Sayıları
Tanınmış Hakkında	Kişiler	Sabahattin Ali (126), Ünlü (30), Yazar (9), Burhan Felek (4), Şair (3), Ruhi Su (3), Zekeriya Sertel (3), Necip Fazıl Kısakürek (3), Edip Akbayram (3), Evliya Çelebi (3), Refik Halit Karay (2), Kırım Hanı Devlet Giray (2), Mustafa Suphi (2), Ahmet Bedevi Kuran (1), Nazım Hikmet (1)
Eserler Hakkında		Aldırma Gönül (43), Şiir (32), Şarkı (23), Hikâye (15), Dut Ağacı Hikâyesi (12), Eser (7), Seyahatname (3), Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz (3), Leylim Ley (2), Göklerde Kartal Gibiydim (1), Kürk Mantolu Madonna (1), Dağlar Dağlar (1)
Filmler ve Diziler Hakkında		Dizi (29), Film (25), Parmaklıklar Ardında (12), Tatar Ramazan (1), Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz (1)
Hissedilen Hakkında	Duygular	Etkileyici (68), Ürpertici (54), Hüzünlü (53), Tüyleri Diken Diken Edici (14), İlginç (14), Özgürlüğün Değerini Hissettirici (13), Kasvetli (12), İbretlik (11), Empati Duygusu (8), Hayal Kırıklığı (7), Karışık Duygular (4), Dramatik (2), Depresif (1)
Turizm Potansiyeli Hakkında	Türü	Kültür Turizmi (2), Dark Turizm (1), Deniz Turizmi (1), Hüzün Turizmi (1)
Yapısal Hakkında	Özellikler	Tarihi Yapı (29), Nemli (9), Sıcak (2)
Şikâyetler Hakkında		Bakımsız (84), Duvar Yazıları (42), Bilgi Eksikliği (39), Yetersiz (30), Kirli (11), Tanıtım Eksikliği (4)
Ziyareti Etme Hakkında	Tavsiye Durumu	Tavsiye Ederim (150), Tavsiye Etmem (4)
Geçmiş Hakkında		Yaşanmışlık ve Anılar (73), Tarih (67),
Çekicilikler Hakkında		Yöresel Yemek (4), Doğal Güzellik (3)
Benzer Destinasyonlar Hakkında		Alkatraz (12), Ulucanlar (12)

TripAdvisor sitesinde yer alan yorumlar içerik bakımından incelendiğinde, genellikle Sinop Tarihi Cezaevi'nde hapis yatmış ünlü kişilere, bu kişilerin eserlerine ve hapisane hikâyelerine, film ve dizilere, oradayken hissedilen duygulara, turizm türü potansiyeline, binanın yapısal özelliklerine, şikâyetlere, tavsiyelere, geçmişe, ziyareti etkileyen diğer çekiciliklere ve benzer destinasyonlar ile karşılaştırmaya yönelik yorumlar yapıldığı görülmüştür.

Yorumlar incelendiğinde, genellikle tanınmış kişiler hakkında yorumlar yapıldığı görülmektedir. Özellikle Sabahattin Ali'nin (126) oldukça fazla anıldığı dikkat çekmektedir. Bu durumun hem şaire olan hayranlık ve sevgiden hem de orada yazdığı eserlerinden ve hapis yattığı koğuşun şairin adı ile anılmasından kaynaklandığı görülmektedir. Sabahattin Ali dışında, Burhan Felek, Ruhi Su, Zekeriya Sertel, Necip Fazıl Kısakürek, Edip Akbayram,

Evliya Çelebi, Refik Halit Karay, Kırım Hanı Devlet Giray, Mustafa Suphi, Ahmet Bedevi Kuran, Nazım Hikmet gibi tanınmış yazar ve şairlerinde isimlerinin yorumlarda yer aldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra isim olarak ifade edilmese de cezaevinde yatmış ünlü isimlerin, şairlerin ve yazarların olduğunu belirten yorumlara da rastlanmıştır.

Yorumlarda bahsedilen şair, yazar ve sanatçıların eserlerine de yorumlarda oldukça fazla yer verildiği görülmektedir. Özellikle “Aldırma Gönül” şiiri ve bestelenmiş hali (43) yorumlarda sık sık yer almaktadır. Bazı yorumlar da ise ziyaretçiler bahçede yer alan dut ağacının hikâyesinden etkilendiklerinden bahsetmişlerdir. Seyahatname, Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Leylim Ley, Göklerde Kartal Gibiydim, Kürk Mantolu Madonna, Dağlar Dağlar isimli eserlerden de bahsedilmiştir. Eser ismi belirtilmeyen ancak şiir, şarkı, eser ve hikâye ile ilgili olan yorumların da olduğu dikkat çekmiştir.

Ziyaretçi yorumları incelendiğinde, Sinop Tarihi Cezaevinde çekilen filmlere ve dizilere yönelik yorumların olduğu görülmektedir. Bu tema altında toplanan yorumların çoğunluğunu film (25) ve dizi (29) ifadeleri oluşturmaktadır, az bir kısmında bu film ve dizilerin isimlerine yer verilmiştir. İsim olarak yer verilen dizi ve filmler ise “Parmaklıklar Ardında”, “Tatar Ramazan” “Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz” dizileri ve filmleridir.

Ziyaretçiler Sinop Tarihi Cezaevi’ni ziyaret sırasında farklı duygulara kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Ziyaret esnasında ağırlıklı olarak ifade edilen duygular cezaevinin etkileyici, ürpertici ve hüzünlendirici olduğu yönündedir. Sinop Tarihi Cezaevi’ne yapılan ziyaretin, kişilerde empati duygusunu ortaya çıkardığı ve özgürlüğün kıymetini anlamalarına neden olduğu da ifade edilmiştir.

Yorumların bazılarında destinasyona yönelik potansiyel turizm türleri ile ilgili yorumların olduğu görülmüştür. Destinasyonun turizm potansiyelini değerlendiren yorumlarda bahsi geçen turizm türleri ise kültür turizmi, dark turizm, deniz turizmi ve hüzün turizmi olarak ifade edilmiştir. Ziyaretçiler Sinop Tarihi Cezaevi’nin yapısal özelliği ile ilgili tarihi bir yapı olduğundan ve nemli, sıcak bir ortamı olduğundan söz etmişlerdir.

Sinop Tarihi Cezaevi’ni ziyaret eden gezginlerin üzerinde durduğu bir diğer konu ise cezaevinin bakımsız olması, diğer ziyaretçiler tarafından duvarlarına yazı yazılması, bilgilendirici tabela olmaması, içerideki eşya sayısının yetersiz oluşu, çevrenin kirli olması ve tanıtım eksikliğidir. Bu şikâyetlerin dikkate alınarak düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Şikâyet içerikli yorumlara rağmen cezaevini ziyaret etmeyi tavsiye eden 150 yorum olduğu yalnızca 4 yorumun ziyareti tavsiye etmediği bulgusu dikkat çekmektedir.

Yorumlarda genel olarak yaşanmışlık, anılar ve tarih ifadelerinin çok fazla geçtiği, ziyaretçilerin geçmişte yaşanan şeyleri hayal ettiği, Sinop Tarihi Cezaevi'ni tarihi bir değer olarak gördükleri bulgulanmıştır. Ayrıca ziyaret esnasında sadece buldukları bina ile değil, destinasyona özgü yemeklere ve doğal güzelliklere de dikkat ettikleri görülmektedir. Daha önce gidilen veya ismen bilinen benzer destinasyonlar ile karşılaştırma yapıldığı da dikkat çeken bulgular arasındadır. Burada asıl dikkat çeken ise destinasyonun hem ulusal hem de uluslararası cezaevleri ile karşılaştırılmasıdır. Ulusal çapta Ulucanlar Cezaevi ile uluslararası çapta ise Alkatraz Hapishanesi ile karşılaştırıldığı görülmektedir.

Şekil 1: Kelime Bulutu

Yorum analizine ek olarak kelime bulutu analizi de yapılmıştır. Kelime bulutu analizinde kelime harf sayısı 4 ile sınırlandırılmıştır. Analiz sonrasında ise en çok Sinop, cezaevi, Sabahattin ve tarihi kelimelerinin çok sık kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Film, dizi, ünlü kişi ve edebi eserlerin destinasyon tanıtımına etkisi üzerine yapılan araştırma kapsamında Sinop ilinde yer alan Sinop Tarihi Cezaevi'ne yönelik TripAdvisor web sitesinde yapılan ziyaretçi yorumları incelenmiştir.

Bu inceleme kapsamında 424 yorum içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonrası elde edilen veriler sonucunda film, dizi, ünlü kişi ve edebi eserlerin bir destinasyonun tanıtılmasında etkili olduğu ve ayrıca ziyaretçilerin, ziyaret sonrasında bu unsurları kullanarak destinasyon hakkında bilgi verdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu durum göz önüne alındığında, Sinop Tarihi Cezaevi'nde yeni film ve dizilerin çekilmesinin ve orada yaşanmış hikâyelere yönelik eserler yazılmasının veya önceden çekilmiş film ve diziler ile edebi eserlerin yeniden gün yüzüne çıkarılmasının ilgiyi arttırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca orada hapis yatmış şair, yazar ve gazeteci gibi önemli isimlerin oradaki anılarının yer aldığı belgesellerin çekilmesinin de benzer şekilde etkili olacağı düşünülmektedir.

Yorumlarda cezaevinin bakımsız olması, diğer ziyaretçiler tarafından duvarlarına yazı yazılması, bilgilendirici tabela olmaması, içerideki eşya sayısının yetersiz oluşu, çevrenin kirli olması ve tanıtım eksikliği konuları üzerine şikâyetlerde bulunulduğu görülmektedir. Genel olarak düşük yıldız verilmesi ve olumsuz yorum yapılması bu unsurlardan kaynaklanmaktadır.

Şikâyet yorumları dikkate alınarak cezaevine geçmişin izlerini silmeyecek şekilde ve düzenli olarak bakım yapılması, temizlenmesi, duvarlara yazı yazılmaması adına girişte kalem, oje ve tebeşir gibi eşyaların içeriye alınmaması ve duvarlara yazı yazılması durumunda ilgili kişilerin tespit edilmesi için kamera veya güvenlik görevlisi gibi önemlerin alınması ve para cezası verilmesi gibi tedbirler ile bu durumların engellenmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada yalnızca TripAdvisor yorumlarının değerlendirilmesi ve yorumların silinmesi veya anlık olarak yeni yorum eklenebilmesi bu araştırmanın temel sınırlılıklarıdır. Bu sınırlılıklar göz önüne alındığında ilerideki çalışmalarda yorumların daha farklı mecralar dâhil edilerek yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir. Buna ek olarak, ziyaretçiler ile doğrudan anket veya mülakat gibi farklı veri toplama teknikleri ile Sinop Tarihi Cezaevi'ne yaptıkları ziyarete yönelik motivasyon faktörleri değerlendirilerek film, dizi, ünlü kişi ve edebi eserlerin bir destinasyon ziyaretine etkisi ölçülebilir.

Kaynakça

- Acar, Y. (2018). "Transmedya ve Destinasyon Marka Değeri" Halkla İlişkilerden Reklama, Sosyal Medyadan Turizme: Transmedya Hikâyeciliği, (Ed: E. Aktan) *Konya, Literatürk Academia*, 343-366.
<https://doi.org/10.17518/canakkalearastirmalari.475833>
- Ahmed, Y., & Ünüvar, Ş. (2022). Film Tourism and its Impact on Tourism Destination Image. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (8), 102-117.
- Akdu, U., & Akın, M. H. (2016). Film ve dizilerin destinasyon tercihinde etkileri. *Journal of International Social Research*, 9(45), 1042-1052.
<http://doi.org/10.17719/jisr.20164520677>
- Belli, S. & Özdemir, E. G. (2018). Sinop Cezaevi'nin hüzün turizmi çerçevesinde incelenmesi: TripAdvisor örneği. 1. *Uluslararası Turizmde Yeni Jenerasyonlar ve Yeni Trendler Konferansı, 1-3 Kasım 2018, Sapanca*.
- Bolan, P. ve Williams, L. (2008). The Role of Image in Service Promotion: Focusing on the Influence of Film on Consumer Choice within Tourism, *International Journal of Consumer Studies*, 32: 382–390. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.2008.00672.x>
- Busby, G. ve Klug, J. (2001). Movie-Induced Tourism: The Challenge of Measurement and Other Issues, *Journal of Vacation Marketing*, 7 (4): 316-332.
<https://doi.org/10.1177/135676670100700403>
- Dionisio, M., & Nisi, V. (2021). Leveraging Transmedia storytelling to engage tourists in the understanding of the destination's local heritage. *Multimedia Tools and Applications*, 80(26-27), 34813-34841. <https://doi.org/10.1007/s11042-021-10949-2>
- Doğancılı, O. S., & Oruç, M. C. (2016). Cezaevlerinin Müzeye Dönüşüm Süreci: Sinop Cezaevi Örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 268-284.
<https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.234221>
- Ekren, G. (2022). Sinop ile ilgili turizm araştırmaları üzerine bir değerlendirme. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 12(2), 332-346.
- Ferreira, S. A. M. (2015). Location based transmedia storytelling: Enhancing the tourism experience (Doctoral dissertation, Universidade do Porto (Portugal)).

- Guo, Y. Z., Ji, X. Z., Gan, X. N., & Cao, X. T. (2022). A Study on the Path Mechanism of Para-social Interaction and Place Attachment on Film-Induced Tourists' Behavioral Intention. *Journal of Tourism and Hospitality Management*, 10(3), 135-145.
- Güzel, S. Ö., & Aktaş, G. (2016). Türk televizyon dizilerinin destinasyon imajına ve seyahat etme eğilimine etkisi: Atina örneği. *Anatolia: turizm araştırmaları dergisi*, 27(1), 111-124. <https://doi.org/10.17123/atad.vol27iss10007>
- Horton, D., & Wohl, R. (1956). Mass communication and para-social interaction: Observations on intimacy at a distance. *Psychiatry*, 19, 215–229.
- <https://muze.gov.tr/muze-detay?DistId=MRK&SectionId=SCE01>
- Hudson, S., & Ritchie, J. B. (2006). Promoting destinations via film tourism: An empirical identification of supporting marketing initiatives. *Journal of travel research*, 44(4), 387-396. <https://doi.org/10.1177/0047287506286720>
- Iwashita, C. (2008). Roles of Films and Television Dramas in International Tourism: The Case of Japanese Tourists to the UK, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 24 (2- 3): 139-151. <https://doi.org/10.1080/10548400802092635>
- Juškelytė, D. (2016). Film induced tourism: destination image formation and development. *Regional Formation and Development Studies*, (2), 54-67. <https://doi.org/10.15181/rfds.v19i2.1283>
- Kırıcı Tekeli, E., Tekeli, M., & Bozkurt, İ. (2020). Hüzün turizmi kapsamında Tarihi Sinop Cezaevi'nin ziyaretçi bakış açısıyla değerlendirilmesi: nitel bir araştırma. *International West Asia Congress of Tourism Research*. 262-83.
- Kim, H. ve Richardson, S. L. (2003). Motion Picture Impacts on Destination Images, *Annals of Tourism Research*, 30 (1): 216-237. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(02\)00062-2](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(02)00062-2)
- Middleton, V., & Clarke, J. (2008). *Marketing in Travel and Tourism* (3. Basım). Elsevier.
- Nunes, S. (2022). Descriptive Analysis of the Recent Advances of Film-Induced Tourism: Identification of Strengths, Gaps and Opportunities. *Academica Turistica-Tourism and Innovation Journal*, 15(2).
- O'Connor, N., Flanagan, S. ve Gilbert, D. (2010). The Use of Film in Re-Imaging a Tourism Destination: A Case Study of Yorkshire, UK, *Journal of Vacation Marketing*, 16 (1): 61-74. <https://doi.org/10.1177/1356766709356611>

- Özçelik Bozkurt, H. Sinop Turizmine Yönelik Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu / 21-24 Ekim 2021. 121-226.
- Shahi, S., & Kaur, J. (2023). The Study of Impact of Films on the Tourism Industry: An Analysis. Constructive Discontent in Execution: *Creative Approaches to Technology and Management*, 75.
- Sharma, A. (2017). Destination marketing and promotion through film tourism: An empirical study of Hadoti region of Rajasthan. *Journal of applied Management and Investments*, 6(2), 118-129.
- Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://sinop.ktb.gov.tr/TR-168345/cografi-konum.html> (Son Erişim Tarihi: 03.06.2023)
- Tkalec, M., Zilic, I., & Recher, V. (2017). The effect of film industry on tourism: Game of Thrones and Dubrovnik. *International Journal of Tourism Research*, 19(6), 705-714. <https://doi.org/10.1002/jtr.2142>
- Tooke, N. ve Baker, M. (1996). Seeing in is Believing: The Effect of Film on Visitor Numbers to Screened Locations, *Tourism Management*, 17 (2): 87-94. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(95\)00111-5](https://doi.org/10.1016/0261-5177(95)00111-5)
- TripAdvisor, https://www.tripadvisor.com.tr/ShowUserReviews-g652366-d4814217-r540047834-Sinop_Cezaevi_Sinop_Sinop_Province_Turkish_Black_Sea_Coast.html#REVIEWS
- Tuncer, M. (2018). Destinasyon pazarlaması ve transmedya:”The Water Diviner” üzerine bir değerlendirme. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, 16(25), 117-129. <https://doi.org/10.17518/canakkalearastirmalari.475833>
- Vonderohe, B. M. (2016). Twitter’s role in the disclosure of parasocial relationships. *UW-L Journal of Undergraduate Research*, 19, 1-15.
- Wach, E., & Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis.
- Zheng, X., Luo, J. M., & Shang, Z. (2022). Effect of parasocial relationship on tourist’s destination attitude and visit intention. *Plos one*, 17(4), e0265259.

Extended Abstract

People can be emotionally moved by the stories told about the destination, by the films and TV series filmed there, and by the experiences of famous people there. This situation creates a motivation to visit the places where the story is told, where the films and TV series were shot, to experience the experiences of the celebrities they are interested in, or to feel a literary work on location.

This motivation creates a tourist attraction factor for the destination. It is believed that movies and TV series filmed in the historical Sinop Prison and famous writers who were imprisoned there can create an attraction for people visiting this destination.

This study examines the influence of films, television series and celebrities who were imprisoned there on the promotion and marketing of Sinop Historical Prison. It aims to assess how films, television series, celebrities who served time in prison and literary works written in prison contribute to the promotion of Sinop Historical Prison and create tourist attractions in a destination.

Examining the research on Sinop Historical Prison and tourism, we find that there are a limited number of studies on this topic (Ekren, 2022; Özçelik Bozkurt, 2021) and that it is generally described as a destination for mourning tourism (Belli & Güneren Özdemir, 2018; Sezen Doğancılı & Civelek Oruç, 2016; Tekeli, Tekeli & Bozkurt, 2020).

The fact that the impact of films, television series, celebrities who were imprisoned there and literary works on tourism in the historical prison towns of Sinop has not been studied before makes this study important and unique.

In this study, the method of document analysis, one of the qualitative research techniques, was used and an inductive approach was adopted. This study was conducted to determine the impact of media elements on visiting Sinop Historical Prison.

RQ₁: Do participants who visit Sinop Historical Prison consider movies, TV series, famous people, and literary works as promotional elements?

RQ₂: Do participants who visited Sinop Historical Prison frequently mention movies, TV series, famous people, and literary works in their comments?

To achieve the set purpose and research questions, the comments of visitors to Sinop Historical Prison on TripAdvisor website were analysed. The sample of the research consists of 424 comments on the corresponding website. The research data were collected in June 2023 and

analysed using the Nvivo analysis programme. Since the comments were written by different people, similar words were coded with a common code to ensure integrity.

The coding took into account not only the words but also the purposes of their use and coded taking into account situations such as metaphor and allusion.

After analysis, 11 categories were identified: “About Famous People”, “About Complaints”, “About Works”, “About Films and TV Series”, “About Emotions”, “About Types of Tourism”, “About Structural Features”, “About Recommendations”, “About History”, “About Attractions” and “About Similar Destinations”.

As a result of the data obtained after the analysis, it was found that movies, TV series, famous people and literary works are effective in promoting a destination and also provide information about the destination after the visit by using these elements.

Considering this situation, it could increase interest in filming new movies and TV series in Sinop Historical Prison and writing works about the stories that happened there, or reviving previously filmed movies, TV series and literary works. In addition, it is thought that documentaries with the memories of important names such as poets, writers and journalists who have been imprisoned there would be similarly effective.

Comments indicate criticism of the poor maintenance of the prison, the writing on the walls by other visitors, the lack of informative signboards, the insufficient number of items inside, the dirty environment and the lack of publicity.

In general, the low star rating and negative comments are due to these factors.

Considering the complaint comments, the prison should be regularly maintained and cleaned in such a way that the traces of the past are not covered, items such as pens, nail polish and chalk should not be allowed at the entrance to prevent writing on the walls, and measures such as cameras or security guards should be taken to identify the persons concerned in case of writing on the wall, and these situations should be prevented through measures such as fines.

The main limitations of this research are that only TripAdvisor comments were evaluated in this study and that comments can be deleted or new comments added immediately. Considering these limitations, it is recommended to re-evaluate the comments in future studies by including more different channels.

Furthermore, the influence of movies, TV series, famous people and literary works on visiting a destination can be measured by evaluating the motivating factors for visiting Sinop Historical

Prison through different data collection techniques such as direct surveys or interviews with visitors.

